

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΚΟΠΕΥΤΩΝ
ΤΩΝ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ Α. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ

Υπεύθυνος καθηγητής: Κοκαρίδας Δημήτρης

ΤΡΙΚΑΛΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΚΟΠΕΥΤΩΝ
ΤΩΝ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ Α. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ

Υπεύθυνος καθηγητής: Κοκαρίδας Δημήτρης

ΤΡΙΚΑΛΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 4740 1

Ημερ. Εισ.: 07-09-2006

Δοσεία:

Ταξινόμησης Κωδικός: ΠΠ-ΓΕΦΑΛ

2006

ΜΛΚ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000086902

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας και “κοιτάζοντας” πίσω την όλη διαδρομή της, νιώθω έντονη την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους στάθηκαν και βοήθησαν - ο καθένας με τον τρόπο του - για τη συγγραφή αυτής. Ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Κοκαρίδα Δημήτρη, για τη στήριξη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε απ’την επιλογή του θέματος μέχρι και την υπογραφή της.

Δάσκαλε σ’ ευχαριστώ

Κων/νος Α. Μακρόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	28
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	34

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της έρευνας ήταν να εξεταστεί ο αθλητικός προσανατολισμός και η αθλητική ταυτότητα σκοπευτών των Παραολυμπιακών αγώνων της Αθήνας. Στην έρευνα συμμετείχαν 30 αθλητές σκοποβολής (20 άνδρες και 10 γυναίκες) πιστολίου και τυφεκίου, από διαφορετικές εθνικές ομάδες της Παραολυμπιάδας. Από αυτούς, 13 είχαν επίκτητη και 17 εκ γενετής αναπηρία. Η προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονταν από 1 έως 28 έτη. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988), το οποίο αξιολογεί την ανταγωνιστικότητα, την προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και την προδιάθεση για νίκη των σκοπευτών, καθώς και το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995), που αξιολογεί τους παράγοντες της κοινωνικής ταυτότητας, της αποκλειστικότητας και της αρνητικής επίδρασης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή των δύο ερωτηματολογίων. Επίσης, τα ευρήματα της έρευνας φανέρωσαν διαφορές στον προσανατολισμό στη νίκη με βάση την προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων και την επίδραση της μορφής αναπηρίας στην προσωπική και κοινωνική ταυτότητα των αθλητών.

Λέξεις κλειδιά: *Αθλητικός Προσανατολισμός, Αθλητική Ταυτότητα, Σκοποβολή, Παραολυμπιακοί Αγώνες*

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine sport orientation and athletic identity of elite athletes with physical disabilities. Participants were 30 shooting athletes from different national teams of the Paralympic Games 2004. Thirteen (13) participants had acquired disability and seventeen (17) participants had congenital disability. The training age of the participants ranged from 2 to 28 years. Each participant completed the Sport Orientation Questionnaire (Gill & Deeter, 1988), which assesses scores for the factors of competitiveness, goal orientation and win orientation and the Athletic Orientation Questionnaire (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995) that measures the factors of self-identity, social identity, exclusivity and negative affectivity. The results of the study revealed a satisfactory internal consistency among the factors. In addition, results exposed differences concerning win orientation according to the training age of the participants, along with an effect of the different kinds of disability on self-identity and social identity of the athletes.

Keywords: *Sport Orientation, Athletic Identity, Shooting, Paralympic Games*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αθλητισμός αντιπροσωπεύει μια σημαντική οδό για την ανάπτυξη των θετικών ψυχολογικών και φυσιολογικών χαρακτηριστικών των ατόμων με ειδικές ανάγκες (Auxter, Pyfer & Huettig, 2001; Wyeth, 1989). Η συμμετοχή ατόμων με αναπηρίες στον αθλητισμό έχει αποτελέσει το επίκεντρο πολλών ερευνών (Brasile & Hedrick, 1991; Sherrill, 1998; White & Duda, 1993). Ωστόσο, παρόλο που θεωρίες όπως αυτές του αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988; Roberts, 1992) και της αθλητικής επίτευξης στόχων (Duda, 1992) έχουν εφαρμοστεί σε αθλητές χωρίς αναπηρίες (Finkenberg, Moode & DiNucci, 1998; Gill & Dzewaltowski, 1988; Jones & Swain, 1992; Kang, Gill, Acevedo & Deeter, 1990; Martin, Eklund, & Smith, 1994; Martin & Gill, 1991) οι αθλητές με ειδικές ανάγκες έχουν αρχίσει σχετικά πρόσφατα να αντιπροσωπεύονται στην έρευνα αθλητικής ψυχολογίας (Page, O' Connor, & Wayda, 2000; Pensgaard, Roberts & Ursin, 1999; Skordilis, Koutsouki, Asonitou, Evans & Jensen, 2002; Skordilis, Koutsouki, Asonitou, Evans, Jensen & Wall, 2001) λόγω της αδιάφορης και αρνητικής στάσης απέναντι στις αθλητικές ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες, η οποία περιορίζει τις ερευνητικές προσπάθειες, τη χρηματοδότηση και την αφοσίωση των προπονητών, των αθλητικών ψυχολόγων και των αθλητών (Martin, Adams - Mushett & Smith, 1994; Wyeth, 1989).

Ερευνητές επικεντρώθηκαν κυρίως στην εξέταση των κοινωνικό-ψυχολογικών χαρακτηριστικών των αθλητών με αναπηρίες (Brasile, Kleiber & Harmisch, 1991; Cox & Davis, 1992; Martin & Adams - Mushett, 1996; Martin, Eklund & Adams - Mushett, 1997; Sherrill & Rainbolt, 1988) με την προσοχή τους να στρέφεται σε κοινά θέματα όπως η αυτοεικόνα, η κοινωνική υποστήριξη, η διάθεση και το άγχος, και οι ψυχολογικές ικανότητες των αθλητών. Σύμφωνα με τους Sherrill, Hinson, Gench, Kennedy & Low (1990), οι αθλητές με αναπηρία τείνουν να είναι περισσότερο ευτυχισμένοι, να έχουν καλύτερη διάθεση από τους μη αθλητές με αναπηρία και

επιδεικνύουν ένα θετικότερο προφίλ με λιγότερη ένταση, κατάθλιψη, θυμό και σύγχυση από τους μη συμμετέχοντες (Campbell & Jones, 1994). Ο αθλητισμός δίνει στους συμμετέχοντες με αναπηρίες μια ευκαιρία να κοινωνικοποιηθούν και εκθέτει τους αθλητές στα θετικά πρότυπα ρόλου που καταδεικνύουν τη διαφορά μεταξύ «του έχω μία αναπηρία» και «είμαι ανάπηρος» (Porretta, 1995). Από τα ανωτέρω, είναι προφανές ότι η αθλητική συμμετοχή έχει μια θετική επίδραση στα κοινωνικοψυχολογικά χαρακτηριστικά των ατόμων αυτών.

Ωστόσο, δεν έχουν γίνει ακόμα έρευνες που να αφορούν το άθλημα της σκοποβολής και την ευεργετική επίδρασή της στην ψυχολογία των συμμετεχόντων. Επιπλέον, λίγα είναι ακόμα γνωστά για την έννοια και τη σημασία που ο αθλητισμός κατέχει στη ζωή των ατόμων με κινητικές αναπηρίες που συμμετέχουν σε μη διαδεδομένα αθλήματα όπως η σκοποβολή, που αρχίζουν ωστόσο να αποκτούν μεγαλύτερη αναγνώριση. Εξαιτίας του γεγονότος ότι η σκοποβολή είναι ένα από τα παλαιότερα αγωνίσματα των Παραολυμπιακών αγώνων και ένας αυξανόμενος αριθμός ατόμων με κινητικές αναπηρίες αποφασίζουν να ασχοληθούν με το άθλημα αυτό, απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να μελετηθεί ο αθλητικός προσανατολισμός και η αθλητική ταυτότητα διεθνών αθλητών σκοποβολής.

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να εξεταστούν τα αθλητικά κίνητρα των αθλητών σκοποβολής από την άποψη της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων, της προδιάθεσης για νίκη και της ανταγωνιστικότητας με το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988) και ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους με το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995). Η περιγραφή του αθλητικού προσανατολισμού και της ταυτότητας των σκοπευτών μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση της σημασίας που έχει ο αθλητισμός για τους συμμετέχοντες βοηθώντας τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Παραολυμπιακοί Αγώνες

Η ιστορία των Παραολυμπιακών Αγώνων ξεκίνησε με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αφήνοντας χιλιάδες άτομα με αναπηρία οι οποίοι μέσω του αθλητισμού αναζητούσαν μία κανονικότητα και ποιότητα στη νέα ζωή τους. Καθοδηγητής και ένθερμος υποστηρικτής αυτών των ατόμων ήταν ο Σερ Λούντβιχ Γκούντμαν, νευρολόγος, ο οποίος κατόπιν αιτήματος της Βρετανικής Κυβέρνησης, ίδρυσε το Κέντρο για άτομα με Τραυματισμούς Νωτιαίου Μυελού στο Στόουκ Μάντεβιλ της Μεγάλης Βρετανίας, το Φεβρουάριο του 1944. Τον Ιούλιο του 1948, διοργανώνονται οι πρώτοι αγώνες του Στόουκ Μάντεβιλ, στους οποίους συμμετέχουν δύο ομάδες. Στους αγώνες αυτούς πήραν μέρος 16 αθλητές με αναπηρικά αμαξίδια, στο άθλημα της τοξοβολίας. Την επόμενη χρονιά, συμμετείχαν ομάδες από πέντε νοσοκομεία και ιδρύματα. Λόγω όμως του μεγάλου ενδιαφέροντος που παρουσιάστηκε για τους αγώνες αυτούς, προστέθηκαν και νέα αθλήματα όπως ο κλασικός αθλητισμός, καλαθοσφαίριση, ξιφασκία, επιτραπέζια αντισφαίριση και κολύμβηση.

Οι πρώτοι Παραολυμπιακοί Αγώνες διοργανώθηκαν το 1960 στη Ρώμη με τη συμμετοχή 400 περίπου αθλητών από 23 χώρες. Από τότε, οι Αγώνες οργανώνονται κάθε τέσσερα χρόνια από τη χώρα που φιλοξενεί τους Ολυμπιακούς αγώνες και αντιπροσωπεύουν το κορυφαίο διεθνές αθλητικό γεγονός στο ημερολόγιο για άτομα με αναπηρίες. Οι σημαντικές επιδόσεις των αθλητών (με χρόνους μερικά μόνο δευτερόλεπτα ή δέκατα του δευτερολέπτου πίσω από τους χρόνους αρτιμελών αθλητών, σε αθλήματα όπως ο στίβος και η κολύμβηση) φανερώνουν το υψηλό επίπεδο των Αγώνων. Ενώ στους Αγώνες του 1960 συμμετείχαν μόνο αθλητές με αναπηρικά αμαξίδια, με την πάροδο του χρόνου συμπεριλήφθηκαν και άλλες κατηγορίες. Οι Παραολυμπιακοί του 1976 στο Τορόντο ήταν οι πρώτοι στους οποίους συμμετείχαν αθλητές με ακρωτηριασμό και μερική ή ολική απώλεια όρασης. Στη συνέχεια, στους Παραολυμπιακούς του Άρνεμ το 1980, συμμετείχαν για πρώτη φορά αθλητές με

εγκεφαλική παράλυση, ενώ στην Ατλάντα το 1996 για πρώτη φορά αθλητές με νοητική υστέρηση.

Η λέξη «Παραολυμπιακοί» προέρχεται από την πρόθεση «παρά» (=μαζί, πλησίον) και το επίθετο «Ολυμπιακοί». Για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες και Παραολυμπιακό Κίνημα υιοθετήθηκε το σύνθημα «Ψυχή- Σώμα –Πνεύμα», τα τρία σημαντικότερα στοιχεία της ανθρώπινης υπόστασης.

Το 1982, ιδρύθηκε η Διεθνής Συντονιστική Επιτροπή Διεθνών Αθλητικών Οργανισμών με Αναπηρία (ICC), αρμόδια για τη διοίκηση των Παραολυμπιακών Αγώνων και την εκπροσώπηση των συμμετεχόντων οργανισμών στις διαπραγματεύσεις με τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή και με άλλους παγκόσμιους οργανισμούς.

Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες του 1988 στη Σεούλ και του 1992 στη Βαρκελώνη στάθηκαν ορόσημα στην ιστορία του Παραολυμπιακού Κινήματος. Και στις δύο οργανώσεις, οι αγώνες των αθλητών με αναπηρίες διεξήχθησαν στις ίδιες εγκαταστάσεις με τους αντίστοιχους Ολυμπιακούς. Σημαντικό δε ήταν πως, στη Σεούλ κατασκευάστηκε ξεχωριστό Παραολυμπιακό Χωριό για τους αθλητές με αναπηρίες, ενώ από τη Βαρκελώνη το 1992 οι αθλητές -με και χωρίς αναπηρίες- μένουν στο ίδιο Χωριό κατά την περίοδο των Αγώνων.

Σήμερα τα αθλήματα στα οποία συμμετέχουν οι αθλητές είναι δεκαεννέα. Από αυτά, το γκόλμπολ (goalball), το μπότσια (boccia), η άρση βαρών σε πάγκο (press bench) και το ράγκμπι με αμαξίδιο (wheelchair rugby) αποτελούν μοναδικά αθλήματα των Παραολυμπιακών Αγώνων. Στα υπόλοιπα αθλήματα οι κανονισμοί είναι ίδιοι όπως και των αθλημάτων των Ολυμπιακών Αγώνων, με προσαρμογές να γίνονται μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο.

Οι αθλητές αγωνίζονται σύμφωνα με τον τύπο της αναπηρίας και του επιπέδου λειτουργικής ικανότητας τους στα πλαίσια του κάθε αθλήματος, βάσει του οποίου κατηγοριοποιούνται.

Συγκεκριμένα, στους Παραολυμπιακούς Αγώνες συμμετέχουν αθλητές με:

1. Μερική ή ολική απώλεια όρασης.
2. Ακρωτηριασμό.
3. Εγκεφαλική παράλυση.
4. Τραυματισμό νωτιαίου μυελού.

5. Κινητικές αναπηρίες που προέρχονται από διάφορες ασθένειες (Les Autres).

Σε κάθε άθλημα των Παραολυμπιακών Αγώνων δεν συμμετέχουν αθλητές από όλες τις κατηγορίες αναπηριών. Έτσι, για παράδειγμα, το goalball απευθύνεται σε αθλητές με τύφλωση ενώ το bocchia σε αθλητές με εγκεφαλική παράλυση. Σε αθλητές με κινητικές αναπηρίες, η σκοποβολή αποτελεί ένα από τα αντιπροσωπευτικότερα αθλήματα.

Το άθλημα της σκοποβολής

Η σκοποβολή αποτελεί ίσως το παλαιότερο άθλημα στην ιστορία της ανθρωπότητας και αναπτύχθηκε σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της υφηλίου, απ' όλους τους πολιτισμούς καθ' όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας. Από τη στιγμή που η σκοποβολή πέρασε από τα χέρια των «ευγενών» και των αριστοκρατών της Ευρώπης του Μεσαίωνα στον ευρύτερο πληθυσμό, η δημοτικότητα του αθλήματος ανέβηκε κατακόρυφα και σήμερα είναι από τα πιο γνωστά και διαδεδομένα αθλήματα για αθλητές με και χωρίς αναπηρίες.

Η Σκοποβολή ανδρών αποτέλεσε ένα από τα εννιά αθλήματα των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων το 1896. Στη χώρα μας, το άθλημα της Σκοποβολής έκανε την εμφάνισή του στους πρώτους ανεπίσημους αγώνες που έγιναν το 1892. Το 1894 περιελήφθη ως επίσημο αγώνισμα στο πρόγραμμα των αγώνων «Ελευθέρια» της Τήνου, στους οποίους αγωνίστηκαν σκοπευτές στη βολή με τουφέκι 200μ. και σε στάση πρηνηδόν. Χαρακτηριστικό είναι, ότι το 1899 εισάγεται το Άθλημα της Σκοποβολής σαν άσκηση στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης μετά από την ψήφιση σχετικού Νόμου (ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα). Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1900, στο Παρίσι, χρησιμοποιήθηκαν ως κινούμενοι στόχοι περιστέρια, κάτι που θεωρήθηκε τελικά εκτός αθλητικής δεοντολογίας και από τότε αντικαταστάθηκαν με πηλίνους στόχους. Οι κατηγορίες γυναικών συμπεριλήφθηκαν για πρώτη φορά στο αγωνιστικό πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων το 1984 στο Λος Άντζελες. Η Ελλάδα κέρδισε τις πρώτες νίκες (τρία χρυσά και δυο αργυρά μετάλλια) στην Ολυμπιάδα του 1896. Οι επιτυχίες συνεχίστηκαν το 1906 στη Μεσο-Ολυμπιάδα των Αθηνών, με 1 χρυσό, δυο αργυρά και τρία χάλκινα μετάλλια. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1920 στην Αμβέρσα, η μοναδική διάκριση ολόκληρης της Ελληνικής αποστολής ήταν αυτή που πέτυχε η ομάδα

της Σκοποβολής με τους Α. Βρανόπουλο, Αλεξ. Θεοφιλάκη, Ι. Μωραϊτίνη και Ιάσων Σάππα, η οποία κατέκτησε το αργυρό μετάλλιο στον αγώνα βολής με περιστροφή.

Ως Παραολυμπιακό άθλημα συμπεριελήφθη για πρώτη φορά στους Παραολυμπιακούς Αγώνες του 1980 στο Arnhem της Ολλανδίας και διέπεται από αντίστοιχους κανονισμούς με αυτούς της Ολυμπιακής Σκοποβολής με ελάχιστες προσαρμογές. Γενικά, τα αγωνίσματα Σκοποβολής τα οποία περιλαμβάνει το πρόγραμμα των Ολυμπιακών αγώνων είναι δεκαεπτά (17), από τα οποία τα δέκα (10) είναι στην κατηγορία ανδρών και τα επτά (7) στην κατηγορία γυναικών. Τα αγωνίσματα διαφέρουν ως προς την απόσταση, το είδος του στόχου (σταθερού ή κινούμενου-πήλινου- στόχου), του όπλου, τη στάση του σκοπευτή, τον αριθμό των βολών και το χρόνο μέσα στον οποίο ο σκοπευτής πρέπει να ρίξει τις βολές του. Τα αγωνίσματα αυτά είναι:

Πίνακας 2.1. Αγωνίσματα Σκοποβολής ολυμπιακών Αγώνων

	Ανδρών	Γυναικών
Σταθερού Στόχου	Αεροβόλο Τυφέκιο, 10 m. Αεροβόλο Πιστόλι, 10 m. Κινούμενος Στόχος - Αεροβόλο Τυφέκιο, 10 m. Τυφέκιο πρηνηδόν, 50 m. Τυφέκιο 3Χ40, 50 m. Ελεύθερο Πιστόλι, 50 m. Πιστόλι Ταχύτητας, 25 m.	Αεροβόλο Τυφέκιο, 10 m. Αεροβόλο Πιστόλι, 10 m. Τυφέκιο 3Χ20, 50 m. Πιστόλι Σπορ, 25 m
Πήλινου Στόχου	Τραπ, 125 Δίσκοι Σκητ, 125 Δίσκοι Διπλό Τραπ, 150 Δίσκοι	Τραπ, 75 δίσκοι Σκηττ, 75 δίσκοι Διπλό τραπ, 120 δίσκοι

Η σκοποβολή των Παραολυμπιακών Αγώνων διέπεται από τους κανονισμούς της Διεθνούς Αθλητικής Ομοσπονδίας Σκοποβολής (ISSF) και της Επιτροπής Σκοποβολής της Διεθνούς Παραολυμπιακής Επιτροπής (ISCD). Σε όλα τα αγωνίσματα οι κανονισμοί συμπίπτουν με τους αντίστοιχους των αθλητών χωρίς αναπηρία. Προσαρμογές έχουν

γίνει μόνο σε ορισμένα σημεία που έχουν κριθεί αναγκαία για τη διευκόλυνση σκοπευτών με αναπηρία. Το επίσημο πρόγραμμα της σκοποβολής των Παραολυμπιακών Αγώνων περιλαμβάνει τα παρακάτω αγωνίσματα:

Πίνακας 2. 2. Αεροβόλα όπλα Απόσταση βολής 10μ.

Αγώνισμα- Κωδικός	Συμμετέχοντες	Κατηγορία	Βολές	Διάρκεια
Αεροβόλο τουφέκι – R1 (Ορθια θέση)	Άνδρες	SH 1	60	1:45´
Αεροβόλο τουφέκι - R2 (Ορθια θέση)	Γυναίκες	SH 2	40	1:15´
Αεροβόλο τουφέκι – R3 (Πρηνηδόν)	Μεικτό	SH 1	60	1:30´
Αεροβόλο τουφέκι – R4 (Ορθια θέση)	Μεικτό	SH 2	60	1:45´
Αεροβόλο τουφέκι – R5 (Πρηνηδόν)	Μεικτό	SH 2	60	1:30´
Αεροβόλο πιστόλι – P1	Άνδρες	SH 1	60	1:45´
Αεροβόλο πιστόλι – P2	Γυναίκες	SH 1	40	1:15´

Πίνακας 2.3. Πυροβόλα όπλα Απόσταση βολής 25μ.

Αγώνισμα-Κωδικός	Συμμετέχοντες	Κατηγορία	Βολές
Πιστόλι σπόρ (0.22) – P3	Μεικτό	SH 1	60 (α´ γύρος 30 βολές ακριβείας, β´ γύρος 30 βολές ταχείας)

Πίνακας 2.4. Πυροβόλα όπλα Απόσταση βολής 50μ.

Αγώνισμα-Κωδικός	Συμμετέχοντες	Κατηγορία	Βολές	Διάρκεια
Τουφέκι (0.22) – R6	Μεικτό	SH 1	60	1:15´
Τουφέκι (0.22) – R7	Άνδρες	SH 1	3x40 (πρηνηδόν, ορθίως, γονυπετώς)	0:45´ 1:15´ 1:00´
Τουφέκι (0.22) – R8	Γυναίκες	SH 1	3x20 (πρηνηδόν,ορθίως, γονυπετώς)	2:15´
Ελεύθερο πιστόλι (0.22) P4	Άνδρες	SH 1	60	2:00´

Κάθε αγώνισμα αποτελείται από έναν γύρο κατάταξης και έναν τελικό γύρο. Η βαθμολογία του τελικού γύρου προστίθεται στη βαθμολογία του γύρου κατάταξης (προκριματικού), και ο αθλητής ο οποίος έχει συγκεντρώσει στο τέλος του αγώνα τους περισσότερους βαθμούς ανακηρύσσεται νικητής.

Οι διαγωνιζόμενοι κερδίζουν βαθμούς ανάλογα με την αξία των βολών τους στο στόχο. Χρησιμοποιούνται 5 στόχοι διαφορετικοί ανάλογα με τον τύπο του όπλου και της απόστασης. Οι στόχοι είναι ηλεκτρονικοί με δυνατότητα άμεσης προβολής της βαθμολογίας σε οθόνη που μπορούν και οι θεατές να παρακολουθήσουν ώστε να ενημερώνονται για την εξέλιξη του αγώνα.

Κάθε είδους στόχου αποτελείται από 10 ομόκεντρους κύκλους με βαθμολογία από το 1 έως το 10. Ο κεντρικός κύκλος δίνει 10 βαθμούς, ο επόμενος εννέα και ο τελευταίος εξωτερικά έναν βαθμό. Στους τελικούς αγώνες, η βαθμολογία εκφράζεται όχι μόνο με ακεραίους αλλά και με δεκαδικούς αριθμούς, αφού οι 10 ομόκεντροι κύκλοι του στόχου διαιρούνται σε περισσότερους κύκλους με το 10,9 να αποτελεί τον υψηλότερο βαθμό για μία βολή.

Κατηγοριοποίηση

Η σκοποβολή των Παραολυμπιακών Αγώνων απευθύνεται σε αθλητές με κινητικές αναπηρίες (ακρωτηριασμό, τραυματισμό νωτιαίου μυελού ή άλλη αναπηρία), οι οποίοι ταξινομούνται σε κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό στον οποίο η αναπηρία επηρεάζει την λειτουργική τους ικανότητα στα πλαίσια του αθλήματος. Οι κατηγορίες περιγράφονται με τα κεφαλαία λατινικά γράμματα του αθλήματος (SH) (Γκουτζιαμάνη-Σωτηριάδη). Ανάλογα με τις δυνατότητες και τους περιορισμούς που υπάρχουν (λειτουργικότητα κορμού, ισορροπία στο κάθισμα, μυϊκή δύναμη, κινητικότητα άνω-κάτω άκρων κ.ά.), καθώς επίσης και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες στη σκοποβολή, οι αθλητές χωρίζονται σε δύο γενικές κατηγορίες την SH 1 και την SH 2. Βασική διαφορά μεταξύ των δύο είναι ότι στην SH 2 επιτρέπεται ειδικό στήριγμα με συγκεκριμένες προδιαγραφές για να στηρίζεται το όπλο.

Κατηγορία SH 1. Διαγωνιζόμενοι στο τουφέκι και στο πιστόλι που δεν απαιτούν ειδικό στήριγμα όπλου.

Κατηγορία SH 2. Διαγωνιζόμενοι στο τουφέκι που πάσχουν από περιορισμένη ή μόνιμη αναπηρία στα άνω άκρα και εξαιτίας αυτού δεν δύνανται να υποστηρίξουν το βάρος του τουφεκιού για τις αγωνιστικές ανάγκες του αθλήματος, οπότε και χρειάζονται ειδικό στήριγμα όπλου. Για την αγωνιστική καρέκλα, η οποία μπορεί να είναι αναπηρικό αμαξίδιο ή σκαμνί, ισχύουν, ανάλογα με την κατηγορία, προδιαγραφές που αφορούν στην πλάτη της καρέκλας και τα στηρίγματα που χρησιμοποιούνται (τραπεζάκι ή πάγκος).

Η σκοποβολή είναι γενικά ένα τεχνικό άθλημα, με μεγάλη δημοτικότητα παγκοσμίως. Άνδρες και γυναίκες ανεξαρτήτου ηλικίας μπορούν να αθληθούν κάνοντας σκοποβολή, όχι μόνο σε επίπεδο αναψυχής, αλλά και σε επίπεδο πρωταθλητισμού. Το άθλημα απαιτεί καλή τεχνική κατάρτιση καθώς και καλή ψυχολογία.

Ανασκόπηση ερευνών

Στον τομέα του αθλητισμού με κινητικές αναπηρίες οι έρευνες εστίασαν σε θέματα όπως η κοινωνικοποίηση, ο αυτοσεβασμός, το επίπεδο ικανότητας, οι μεμονωμένες αντιλήψεις για την υγεία και την ευημερία και οι πηγές πίεσης και άγχους που βιώνονται από τους συμμετέχοντες σε δημοφιλή αθλήματα όπως η καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο και ο στίβος (Campbell & Jones, 2002; 1997; 1994; Perreault & Marisi, 1997; Williams & Kolkka, 1998).

Η ανάπτυξη του ερωτηματολογίου αθλητικού προσανατολισμού από τους Gill και Deeter (1988) που παρέχει πληροφόρηση για τους παράγοντες της ανταγωνιστικότητας, της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη επέτρεψε στους διάφορους ερευνητές να εξετάσουν τον αθλητικό προσανατολισμό διαφορετικών ομάδων αθλητών με και χωρίς αναπηρίες. Η ανταγωνιστικότητα είναι η εσωτερική επιθυμία που παρακινεί τον κάθε αθλητή να προσπαθήσει για την επιτυχία και την ικανοποίηση στον αθλητισμό. Ο προσανατολισμός στόχου είναι η προδιάθεση του αθλητή να εστιάσει σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος. Η προδιάθεση για νίκη είναι η τάση να προσπαθήσει για κοινωνικά συγκρίσιμους στόχους όπως η νίκη ενός παιχνιδιού. Αποτελέσματα από έρευνες αθλητών χωρίς αναπηρίες (Gill & Dzewaltowski, 1988; Kang, Gill, & Acevedo, Deeter, 1990; Martin & Gill, 1991; Acevedo, Dzewaltowski, Gill, 1992; Jones & Swain, 1992; Martin, Eklund, & Smith, 1994; Karteroliotis, 1995; Kleppinger, 1995; Finkenberg, Moode, & DiNucci, 1998) έδειξαν συστηματικά την επίδραση του φύλου, του είδους του αθλήματος και του επιπέδου ανταγωνισμού στα αποτελέσματα.

Επιπρόσθετα, το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας που αναπτύχθηκε αρχικά από τους Brewer, Van Raalte & Linder (1993), έδειξε σε μεταγενέστερη έρευνα (Brewer, Boin και Petitpas, 1993) να εξετάζει τους παράγοντες της κοινωνικής ταυτότητας, της αποκλειστικότητας και της αρνητικής επίδρασης, ενώ η έρευνα των (Martin, Mushett & Eklund, 1994) σε έφηβους με αναπηρίες ανέδειξε και έναν τέταρτο παράγοντα, την προσωπική ταυτότητα. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη δύναμη με την οποία οι αθλητές πιστεύουν ότι αναγνωρίζεται ο αθλητικός τους ρόλος από τους

άλλους. Η προσωπική ταυτότητα διαφοροποιείται από τη κοινωνική γιατί αναφέρεται στη προσωπική άποψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του σαν αθλητή, ενώ η κοινωνική ταυτότητα είναι ενδεικτική της αντίληψης του ατόμου ως προς το βαθμό που τον βλέπουν οι άλλοι σαν αθλητή. Αποκλειστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές βασίζονται κυρίως στον αθλητικό τους ρόλο και λιγότερο σε άλλους κοινωνικούς ρόλους όπως του φίλου, του εργαζόμενου και του αθλητή. Η αρνητική επίδραση μετρά την αρνητική συναισθηματική απόδοση του αθλητή όταν δεν μπορεί να προπονηθεί, εξαιτίας τραυματισμού ή αποχώρησης από την ενεργό δράση.

Έρευνες που χρησιμοποίησαν τα παραπάνω ερωτηματολόγια σε αθλητές με αναπηρίες ανέφεραν αντικρουόμενα αποτελέσματα. Οι Martin, Adams- Mushett και Smith (1995) εξέτασαν τον αθλητικό προσανατολισμό και την αθλητική ταυτότητα εφήβων κολυμβητών με κινητικές αναπηρίες και με διαταραχές όρασης αναφέροντας υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας όμοια με αυτά αθλητών χωρίς αναπηρίες αλλά και τη μη ύπαρξη διαφορών στην ανταγωνιστικότητα και προδιάθεση για νίκη από άποψη φύλου. Οι Zoerink και Wilson (1995) σε ένα δείγμα 402 αθλητών με νοητική υστέρηση, ανέφεραν τους αθλητές να παρουσιάζονται περισσότερο ανταγωνιστικοί και προσανατολισμένοι στη νίκη σε σύγκριση με τις αθλήτριες. Οι Page et al. (2000) δεν εντόπισαν διαφορές μεταξύ αθλητών με κινητικές αναπηρίες από άποψη φύλου, συγγενούς ή επίκτητης αναπηρίας και κατηγοριοποίησης στο άθλημα. Οι Skordilis et al. (2001) εξέτασαν αθλητές με κινητικές αναπηρίες και ανέφεραν την υψηλότερη ανταγωνιστικότητα των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο, τον υψηλότερο προσανατολισμό στο στόχο των μαραθωνοδρόμων και τη μη ύπαρξη διαφορών στον προσανατολισμό στη νίκη από άποψη φύλου. Οι Skordilis et al. (2002), βρήκαν σημαντικές διαφορές ως προς την ανταγωνιστικότητα και την προδιάθεση για νίκη υπέρ των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο που συμμετείχαν στην έρευνα, σε σύγκριση με καλαθοσφαιριστές χωρίς αναπηρίες. Τέλος, οι Skordilis, et. al. (2003) ανέφεραν διαφορές στον αθλητικό προσανατολισμό μεταξύ επαγγελματιών, ερασιτεχνών και αθλητών με κινητικές αναπηρίες στην καλαθοσφαίριση. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η εξέταση της αθλητικής ταυτότητας και του αθλητικού προσανατολισμού που παρέχει αντίστοιχα τις πληροφορίες για την ψυχολογική επίδραση της συμμετοχής στην άσκηση (Miller & Roth, 1993) και τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές κατευθύνουν τα

κίνητρά τους (Gill, 1993; Weiss & Chaumeton, 1993) εξαρτάται από παράγοντες όπως το φύλο, το άθλημα, και το είδος της αναπηρίας.

Η γνώση της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη των αθλητών μπορεί να βοηθήσει τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης (Gill & Deeter, 1988). Παρ' όλο που οι θεωρητικές βάσεις των προσωπικών και αγωνιστικών στόχων (Duda, 1992) και της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη (Gill & Deeter, 1988) είναι διαφορετικές, και οι δύο δίνουν σημαντικές πληροφορίες για τα κίνητρα των αθλητών (Weiss & Chaumeton, 1993).

Οι White και Duda (1993) εξετάζοντας τους προσωπικούς και αγωνιστικούς στόχους αθλητών με κινητικές αναπηρίες τόνισαν την ανάγκη για τους προπονητές και τους αθλητικούς ψυχολόγους να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές θέτουν τους στόχους τους, για την διαμόρφωση προγραμμάτων προπόνησης που συμβαδίζουν με τους στόχους των αθλητών. Στην περίπτωση που οι αθλητές επενδύουν σημαντικά στην συμμετοχή τους στον αθλητισμό, οι προπονητές των αθλητών πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν προκλητικές, ανταγωνιστικές ευκαιρίες για την αθλητική τελειότητα και να αποφεύγουν να εκφράζουν χαμηλές προσδοκίες απόδοσης που μπορούν να είναι ψυχολογικά και αθλητικά επιβλαβείς (Horn & Lox, 1993; Martin et al. 1995).

Οι προπονητές και οι αθλητικοί ψυχολόγοι που δουλεύουν με άτομα με κινητικές αναπηρίες θα πρέπει να τους προσφέρουν ποικιλία κινήτρων για επίτευξη στόχων. Στα κίνητρα αυτά μπορεί να δοθεί έμφαση μέσα από μια πολύ δεξιοτεχνικά προσανατολισμένη προσέγγιση στα παιχνίδια και στην προπόνηση και με εξάλειψη των κοινωνικών συγκρίσεων που μπορούν να έχουν επιζήμιες επιδράσεις στο γενικό πλαίσιο του αθλητισμού (Marsh, 1994).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Συμμετέχοντες

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 30 αθλητές σκοποβολής (20 άντρες, 10 γυναίκες), διαφόρων εθνικών ομάδων που συμμετείχαν στους Παραολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας 2004. Με βάση το συνολικό αριθμό (45) των σκοπευτών που συμμετείχαν στην Παραολυμπιάδα, το δείγμα της έρευνας είναι αντιπροσωπευτικό. Η ηλικία των αθλητών κυμαίνονταν από 19 – 64 έτη ($M = 41.43$). Από τους συμμετέχοντες, 13 είχαν επίκτητη και 17 εκ γενετής αναπηρία. Δύο σκοπευτές είχαν πολιομυελίτιδα, 12 τραυματισμό του νωτιαίου μυελού, εννέα ακρωτηριασμό, έξι δισχιδή ράχη, ενώ ένας αθλητής είχε «άλλη» κινητική αναπηρία. Η προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονταν από ένα έως 28 έτη. Οι αθλητές ταξινομήθηκαν σε τρεις ομάδες ως προς την προπονητική τους ηλικία (1-5, 6 - 12, 12 - 28 έτη).

Διαδικασία

Ο κάθε αθλητής που συμμετείχε στην έρευνα αφού κατέγραψε τα δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, προπονητική ηλικία, είδος κινητικής αναπηρίας, κατηγοριοποίηση στο άθλημα) συμπλήρωσε δύο διαφορετικά ερωτηματολόγια. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν:

1. Το ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988) (παράρτημα 1). Περιλάμβανε 25 ερωτήσεις χωρισμένες σε τρεις υποενότητες που αξιολογούσαν τους παράγοντες:

- **ανταγωνιστικότητα** (13 ερωτήσεις), που αναφέρεται στην εσωτερική επιθυμία που παρακινεί τον κάθε αθλητή να προσπαθήσει για την επιτυχία και την ικανοποίηση στον αθλητισμό.

- **προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων** (6 ερωτήσεις) του αθλητή να εστιάσει σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος.
- **προδιάθεση για νίκη** (6 ερωτήσεις) που αφορά την τάση του αθλητή να προσπαθήσει για κοινωνικά συγκρίσιμους στόχους όπως η νίκη ενός παιχνιδιού. (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995) (παράρτημα 2)

2. Το ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας, το οποίο αποτελείται από 9 ερωτήσεις, που ταξινομούνται σε τέσσερις μεταβλητές, που εκτιμούν:

- **την κοινωνική ταυτότητα** (2 ερωτήσεις), η οποία αναφέρεται στη δύναμη με την οποία οι αθλητές πιστεύουν ότι αναγνωρίζεται ο αθλητικός τους ρόλος από τους άλλους.
- **την προσωπική ταυτότητα** (2 ερωτήσεις), που διαφοροποιείται από τη κοινωνική γιατί αναφέρεται στη προσωπική άποψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του σαν αθλητή, ενώ η κοινωνική ταυτότητα είναι ενδεικτική της αντίληψης του ατόμου ως προς το βαθμό που τον βλέπουν οι άλλοι σαν αθλητή.
- **την αποκλειστικότητα** (3 ερωτήσεις), δηλαδή το βαθμό στον οποίο οι αθλητές βασίζονται κυρίως στον αθλητικό τους ρόλο και λιγότερο σε άλλους κοινωνικούς.
- **την αρνητική επίδραση** (2 ερωτήσεις) που μετρά την αρνητική συναισθηματική απόδοση του αθλητή όταν δεν μπορεί να προπονηθεί, εξαιτίας τραυματισμού ή αποχώρησης από την ενεργό δράση.

Οι ερωτήσεις του κάθε ερωτηματολογίου βαθμολογήθηκαν σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα), έως το 5 (διαφωνώ απόλυτα), για κάθε ερώτηση. Οι ερευνητές έδωσαν προφορικές οδηγίες πριν από την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου και ήταν παρόντες κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας για να παρέχουν οποιεσδήποτε πρόσθετες πληροφορίες που απαιτήθηκαν από τους αθλητές.

Προηγούμενες έρευνες όπου το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού εφαρμόστηκε τόσο σε αθλητές με αναπηρία (Martin, Adams-

Mushett & Smith, 1995), όσο και σε αθλητές χωρίς αναπηρία (Gill & Dzewaltowski, 1988; Kang, et. al. 1990; Martin & Gill, 1991) έδειξαν υψηλό δείκτη αξιοπιστίας και εγκυρότητας του ερωτηματολογίου.

Στατιστική Ανάλυση

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS 11.0 και περιελάμβανε:

- Έλεγχο της εσωτερικής συνοχής των παραγόντων των ερωτηματολογίων.
- Ανάλυση διακύμανσης (ANOVA) για την εξέταση της επίδρασης στις μεταβλητές του εκάστοτε ερωτηματολογίου των παραγόντων: φύλο, χρονολογική ηλικία, προπονητική ηλικία, είδος της αναπηρίας και κατηγοριοποίηση στο άθλημα. Ειδικότερα, για την ηλικία έγινε ταξινόμηση των ηλικιών σε εύρος: από 19 έως 35, από 36 έως 45 και από 45 και πάνω. Ανάλογα, έγινε ταξινόμηση με βάση την προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων σε εύρος από 2 έως 5, από 6 έως 12 και από 13 και πάνω.
- Συσχέτιση των παραγόντων και των δύο ερωτηματολογίων (Pearson correlation).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μέσοι όροι και αποτελέσματα ελέγχου εγκυρότητας των ερωτηματολογίων

Ο δείκτης Alpha Cronbach χρησιμοποιήθηκε για να καθορίσει την εσωτερική συνοχή των δύο ερωτηματολογίων. Οι υποκλίμακες του ερωτηματολογίου της αθλητικής ταυτότητας είχαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή, με εξαίρεση τον παράγοντα της κοινωνικής ταυτότητας. (πίνακας 4.1)

Πίνακας 4.1 Αποτελέσματα υποενοτήτων του Ερωτηματολογίου Αθλητικής Ταυτότητας.

Αθλητική Ταυτότητα	N	Min	Max	M.O.	T.A.	α Cronbach
Προσωπική ταυτότητα	30	1.50	5.00	4.13	0.79	.69
Κοινωνική ταυτότητα	30	1.50	4.50	3.23	0.69	.18
Αποκλειστικότητα	30	1.67	5.00	3.25	.98	.83
Αρνητικό συναίσθημα	30	1.50	5.00	3.68	0.95	.60

Στο ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού οι παράγοντες επέδειξαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή ($\alpha = .87$ για την ανταγωνιστικότητα, $\alpha = .58$ για την προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και $\alpha = .70$ και την προδιάθεση για νίκη) (Πίνακας 4.2).

Πίνακας 4.2 Αποτελέσματα υποενοτήτων του Ερωτηματολογίου Αθλητικού Προσανατολισμού.

Προσανατολισμός	N	Min	Max	M.O.	T.A.	α Cronbach
Ανταγωνιστικότητα	30	1.85	4.85	3.83	0.71	.87
Στόχος	30	3.00	5.00	4.21	0.53	.58
Νίκη	30	1.33	4.67	3.53	0.76	.70

Συσχετίσεις μεταβλητών των ερωτηματολογίων

Στο ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας βρέθηκε συσχέτιση της αποκλειστικότητας με τη κοινωνική ταυτότητα και δεν παρατηρήθηκαν συσχετίσεις με τους άλλους παράγοντες. Αντίθετα, στο ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού η μεταβλητή της ανταγωνιστικότητας παρουσίασε θετικές και σημαντικές συσχετίσεις με τους παράγοντες νίκη και στόχος. Συσχέτιση επίσης παρουσιάζεται μεταξύ της αποκλειστικότητας και του προσανατολισμού στη νίκη (Πίνακας 4.3).

Πίνακας 4.3 Συσχετίσεις μεταβλητών ερωτηματολογίων

	Μεταβλητές Αθλητικής Ταυτότητας				Μεταβλητές Προσανατολισμού		
	Προσωπική ταυτότητα	Κοινωνική ταυτότητα	Αποκλειστικότητα	Αρνητική Επίδραση	Ανταγωνιστικότητα	Νίκη	Στόχος
Προσωπική ταυτότητα		.067	-.017	.148	.356	-.243	.076
Κοινωνική ταυτότητα			.525**	-.067	-.070	.104	-.107
Αποκλειστικότητα				.348	.219	.371*	-.079
Αρνητική Επίδραση					.162	.228	-.104
Ανταγωνιστικότητα						.561**	.574**
Νίκη							.295

*p<.05, **p<.01

Αποτελέσματα Ανάλυσης Διακύμανσης

Στην ανάλυση διακύμανσης για τα δύο ερωτηματολόγια ο έλεγχος πιθανών διαφορών που οφείλονται στο φύλο και στην ηλικία των συμμετεχόντων δεν έδειξε διαφορές για καμία από τους παράγοντες των ερωτηματολογίων. Στο ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού, η ανάλυση διακύμανσης έδειξε διαφορές στον προσανατολισμό στη νίκη με βάση την προπονητική ηλικία ($F_{2,28}=6.59$, $p=.05$, $\eta^2=.34$). Το post hoc test έδειξε ότι, τα άτομα με μικρότερη προπονητική ηλικία (έως 5 έτη) έδειχναν σημαντικά υψηλότερο προσανατολισμό για νίκη σε σχέση με τα άτομα που ηλικιακά βρίσκονταν στο μέσο του εύρους της προπονητικής ηλικίας (6 έως 12 έτη).

Στο Ερωτηματολόγιο Αθλητικής Ταυτότητας, το είδος της αναπηρίας επιδρούσε στον παράγοντα της προσωπικής ταυτότητας ($F_{1,22}=7.63$, $p<.05$, $\eta^2=.28$), καθώς οι αθλητές με επίκτητη αναπηρία έδειξαν σημαντικά χαμηλότερο μέσο όρο στην προσωπική ταυτότητα, από τους αθλητές με αναπηρία εκ γενετής. Παρόμοια, σημαντικά χαμηλότερος μέσος όρος παρουσιάστηκε στον παράγοντα της κοινωνικής ταυτότητας ($F_{1,22}=4.67$, $p<.05$, $\eta^2=.19$) για τους αθλητές με επίκτητη αναπηρία. Στους υπόλοιπους παράγοντες και των δύο ερωτηματολογίων δεν βρέθηκαν διαφορές που να οφείλονται είτε στο είδος της αναπηρίας ή στην κατηγοριοποίηση του αθλήματος, καθώς και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παραγόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σκοπός της έρευνας ήταν η εξέταση των αθλητικών κινήτρων των αθλητών σκοποβολής από την άποψη της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων, της προδιάθεσης για νίκη και της ανταγωνιστικότητας με το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού και ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους με το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας.

Το προφίλ του ερωτηματολογίου του αθλητικού προσανατολισμού στην παρούσα έρευνα ήταν παρόμοιο με το αντίστοιχο της έρευνας των Martin et al. (1995), καθώς και άλλων ερευνών με αθλητές χωρίς αναπηρία (Gill & Deeter, 1988). Συγκεκριμένα, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των αντίστοιχων υποκλιμάκων κυμαίνονταν σε παρόμοια επίπεδα. Ανάλογο προφίλ μεταξύ των δύο ερευνών παρατηρήθηκε και στο ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας, παρόλο που στην παρούσα έρευνα οι ερωτήσεις βαθμολογήθηκαν με 5βάθμια κλίμακα.

Φαίνεται ότι, οι αθλητές με κινητικές αναπηρίες, που αγωνίζονται σε διεθνές επίπεδο παρουσιάζουν κοινό προφίλ αθλητικής ταυτότητας και αθλητικού προσανατολισμού ανεξάρτητα από τη φύση του αθλήματος. Μία εξέταση των τιμών κάθε υποκλίμακας του ερωτηματολογίου αθλητικής ταυτότητας φανερώνει ότι οι αθλητές σκοποβολής του δείγματος θεωρούν τον εαυτό τους αθλητή σε μεγάλο βαθμό σε συμφωνία με τα ευρήματα της έρευνας των Martin et al. (1995), για κολυμβητές με κινητικές αναπηρίες (Πίνακας 5.1).

Πίνακας 5.1 Παράγοντες και τιμές για το Ερωτηματολόγιο Αθλητικής Ταυτότητας

Θέματα	M.O.	T.A.
Προσωπική Ταυτότητα	8.26	1.59
Θεωρώ τον εαυτό μου αθλητή	4.06	.98
Έχω στόχους σχετικά με το άθλημά μου	4.20	.84
Κοινωνική Ταυτότητα	6.46	1.38
Οι περισσότεροι φίλοι μου είναι αθλητές	3.26	.94
Οι άλλοι με βλέπουν κυρίως ως αθλητή	3.20	.92
Αποκλειστικότητα	9.53	2.95
Ο αθλητισμός είναι στο σημαντικότερο πράγμα στη ζωή μου	3.30	1.05
Τον περισσότερο χρόνο σκέφτομαι το άθλημά μου από οτιδήποτε άλλο	3.43	1.07
Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή μου	2.80	1.32
Αρνητικής Επίδρασης	7.36	1.90
Αισθάνομαι άσχημα με τον εαυτό μου όταν δεν τα πάω καλά στο άθλημά μου	3.80	1.06
Θα ήμουν πολύ απογοητευμένος αν τραυματιζόμουνα και δεν μπορούσα να παίξω	3.56	1.19

Οι χαμηλές τιμές που περιγράφουν τον παράγοντα της αποκλειστικότητας (π.χ. Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή) φανερώνει ότι η θεώρηση των αθλητών για τον εαυτό τους δεν περιορίζεται αποκλειστικά στον αθλητικό τους ρόλο. Επιπλέον, σε αντίθεση με την έρευνα των Martin et al. (1995), οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα έδειξαν ότι ο πιθανός τραυματισμός τους δεν επηρεάζει αρνητικά τη συναισθηματική τους κατάσταση, κάτι που εξηγείται από τη φύση του αθλήματος της σκοποβολής, που ενέχει μικρότερη πιθανότητα τραυματισμού, σε σύγκριση με την κολύμβηση.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι τιμές στην υποκλίμακα του προσανατολισμού στη νίκη στην παρούσα έρευνα παρουσιάζονται υψηλότερες από τις αντίστοιχες τόσο στην έρευνα των Martin et al. (1995), όσο και σε άλλες έρευνες με αθλητές χωρίς αναπηρίες (Πίνακας 5.2). Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο ισχυρότερο κίνητρο των αθλητών να νικήσουν στο μεγαλύτερο παγκόσμια αθλητικό γεγονός, τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Πίνακας 5.2 Παράγοντες και τιμές για το Ερωτηματολόγιο Αθλητικού Προσανατολισμού

Θέματα	ΜΟ	ΤΑ
Ανταγωνιστικότητα	49.76	9.22
Είμαι ένας αποφασισμένος αγωνιστής	3.86	1.00
Είμαι ένα ανταγωνιστικό άτομο	3.63	1.18
Προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να νικώ	3.96	1.24
Ανυπομονώ να αγωνιστώ	3.76	1.13
Μου αρέσει να αγωνίζομαι εναντίον άλλων	3.46	1.25
Δυναμώνω όταν αγωνίζομαι	3.13	1.10
Ο στόχος μου είναι να γίνω ο καλύτερος δυνατόν αθλητής	4.06	1.08
Θέλω να είμαι πετυχημένος στον αθλητισμό	4.06	1.01
Προπονούμαι σκληρά για να πετύχω στον αθλητισμό	4.20	.99
Το καλύτερο τεστ των ικανοτήτων μου είναι όταν αγωνίζομαι εναντίον άλλων	3.60	1.24
Προσμένω την ευκαιρία να δοκιμάσω τις ικανότητές μου στον αγώνα	4.23	.85
Αποδίδω καλύτερα όταν αγωνίζομαι εναντίον αντιπάλου	3.66	1.24
Θέλω να είμαι ο καλύτερος κάθε φορά που αγωνίζομαι	4.10	1.15
Προσανατολισμός σε στόχο	24.89	2.79
Όταν αγωνίζομαι θέτω στόχους για τον εαυτό μου	4.33	.71
Είμαι πάρα πολύ ανταγωνιστικός όταν προσπαθώ να πετύχω προσωπικούς στόχους	4.03	.76
Προσπαθώ με όλη μου τη δύναμη όταν έχω έναν συγκεκριμένο στόχο	4.03	.88
Το να εκτελώ στο μέγιστο των δυνατοτήτων μου είναι πολύ σημαντικό για μένα	4.53	.89
Το να επιτυγχάνω τους προσωπικούς μου στόχους απόδοσης/ επίδοσης, είναι πολύ σημαντικό για μένα	4.26	.73
Ο καλύτερος τρόπος για να προσδιορίσω την ικανότητά μου είναι να θέσω ένα στόχο και να προσπαθήσω να τον πετύχω	3.82	1.00
Προσανατολισμός στη νίκη	21.20	4.58
Το να κερδίζεις είναι σημαντικό	3.70	1.31
Το να επιτυγχάνω καλύτερα αποτελέσματα από τον αντίπαλό μου είναι πολύ σημαντικό για μένα	3.50	1.16
Μισώ την ήττα	3.73	1.14
Μόνο όταν νικάω είμαι ικανοποιημένος	3.40	1.42
Η ήττα με εκνευρίζει	3.00	1.14
Νιώθω τη μεγαλύτερη ευχαρίστηση όταν νικάω	3.86	1.00

Η σχετικά υψηλή συσχέτιση που παρουσιάζεται μεταξύ της κοινωνικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας φανερώνει, ότι οι αθλητές σκοποβολής που πιστεύουν ισχυρά ότι ο κοινωνικός τους περίγυρος τους αντιμετωπίζει ως αθλητές τείνουν να επενδύουν περισσότερο στον αθλητικό τους ρόλο σε σύγκριση με άλλους

κοινωνικούς ρόλους στη ζωή τους. Αντίθετα, δε βρέθηκε συσχέτιση μεταξύ της προσωπικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας. Αυτό μπορεί να οφείλεται στην ήδη διαμορφωμένη ισχυρή προσωπική ταυτότητα των κορυφαίων αυτών αθλητών, που είναι ανεξάρτητη από τη βαρύτητα που δίνει ο αθλητής στο συγκεκριμένο αθλητικό του ρόλο. Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η αποκλειστικότητα που κατέχει το άθλημα στη ζωή των αθλητών εξαρτάται περισσότερο από τις αντιλήψεις των ατόμων (αθλητών ή μη) του περίγυρου για τους αθλητές σκοποβολής, παρά με τις αντιλήψεις των ίδιων των αθλητών για την αθλητική τους ταυτότητα. Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν με τη θεωρητική βάση των Williams και Krane (1993), κατά τους οποίους η ισχυρή αθλητική ταυτότητα συνδέεται σε πολλές περιπτώσεις με αθλητές που αγγίζουν τα υψηλότερα επίπεδα αθλητικής απόδοσης. Αξιοσημείωτη είναι η αρνητική συσχέτιση (-.24) της προσωπικής ταυτότητας με τον προσανατολισμό στη νίκη σε αντίθεση με τη θετική συσχέτιση (.27) στην έρευνα των Martin et al. (1995). Φαίνεται ότι η επιδίωξη της νίκης σε αθλητές αυτού του επιπέδου δε σχετίζεται με τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων για τον αθλητικό τους ρόλο. Με το να νικήσω, δηλαδή, δεν αποδεικνύω κάτι στον εαυτό μου ως αθλητή. Η στατιστικά σημαντική συσχέτιση (.371) που βρέθηκε μεταξύ της αποκλειστικότητας και του προσανατολισμού στη νίκη φανερώνει ότι υψηλή δέσμευση με το άθλημα οδηγεί σε υψηλό προσανατολισμό στη νίκη και αντίστροφα.

Η αναπηρία (εκ γενετής ή επίκτητη) Έδειξε ότι επηρεάζει την προσωπική και κοινωνική ταυτότητα των σκοπευτών. Θα μπορούσε να ειπωθεί το γεγονός ότι οι σκοπευτές με εκ γενετής αναπηρία επιδεικνύουν μια ισχυρότερη αντίληψη ως προς τη δυναμική του προσωπικού και κοινωνικού τους ρόλου ως αθλητές, δείχνει ότι είναι περισσότερο συμφιλωμένοι με την αναπηρία τους σε σύγκριση με τους αθλητές που απέκτησαν την αναπηρία τους κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Συνοπτικά, η παρούσα έρευνα αναδεικνύει την υψηλή αθλητική ταυτότητα και τον προσανατολισμό στη νίκη των αθλητών σκοποβολής των Παραολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας 2004. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να εξετάσουν την αθλητική ταυτότητα και τον αθλητικό προσανατολισμό αθλητών διαφορετικών αγωνισμάτων των Παραολυμπιακών Αγώνων και αθλητών χωρίς αναπηρίες του ίδιου ή διαφορετικού αγωνίσματος. Τέλος, άλλες έρευνες που θα εξετάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές με αναπηρίες κοινωνικοποιούνται μέσω του αθλητισμού θα μπορούσαν να δώσουν

περισσότερες πληροφορίες για το πώς αναπτύσσεται η αθλητική ταυτότητα και ο αθλητικός προσανατολισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι οι αθλητές υψηλού επιπέδου με κινητικές αναπηρίες δεν διαφέρουν στις αντιλήψεις τους και στους στόχους που θέτουν στην άθληση από τους αθλητές χωρίς αναπηρίες. Φαίνεται ότι η κοινωνικοποίηση μέσω του αθλητισμού για τους αθλητές υψηλών επιδόσεων οδηγεί στη διαμόρφωση ενός κοινού προφίλ με τους αθλητές χωρίς αναπηρίες, ως προς τη θέση που κατέχει ο αθλητισμός στη συνείδησή τους. Τα ευρήματα δημιουργούν μία πρώτη βάση προβληματισμού για το πώς μπορούν μεθοδευμένα να παραχθούν ανάλογες στάσεις στο γενικότερο πληθυσμό ασκούμενων με αναπηρίες που δεν αποσκοπούν αναγκαία στον πρωταθλητισμό, με απώτερο στόχο την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες μέσα από τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες φυσικής αγωγής.

Η έρευνα ανέδειξε τον ισχυρό προσανατολισμό των αθλητών με αναπηρίες ως προς την επίτευξη προσωπικών στόχων η οποία μπορεί να συμβάλλει στην περαιτέρω βελτίωση των θετικών ψυχολογικών παραμέτρων τους. Η ενασχόληση με τον αθλητισμό των ατόμων με κινητικές αναπηρίες έχει μόνο θετικές επιπτώσεις στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την ποιότητα ζωής τους. Η ποιότητα ζωής αναβαθμίζεται μέσω της άθλησης και της επιδίωξης κατάκτησης προσωπικών στόχων, συντελώντας μ' αυτό τον τρόπο στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας, της ανεξαρτητοποίησης και της πλήρους ενσωμάτωσης στο κοινωνικό σύνολο. Μέσω της άθλησης, τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να αποκτήσουν περισσότερες ευκαιρίες για αυτενέργεια και ανάληψη πρωτοβουλιών, αποβάλλοντας αρνητικές σκέψεις από τυχόν αρνητικές εμπειρίες της ζωής και κακές συνήθειες ζωής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Acevedo, E., Dzewaltowski, D., Gill., D., & Noble., L. M. (1992). Cognitive orientations of ultra-marathoners. *Sport Psychologist*, 6, 242- 252.
- Auxter, D., Pyfer, J. & Huettig, C. (2001). *Principles and methods of adapted physical education and recreation*. Saint Louis: Mosby-Year Book, Inc.
- Brasile, F.M., & Hedrick, B.N. (1991). A comparison of participation incentives between adult and youth wheelchair basketball players. *Palaestra, Summer*, 40-46.
- Brasile, F.M., Kleiber, D.A., & Harmisch, D. (1991). Analysis of participation incentives among athletes with and without disabilities. *Therapeutic Recreation Journal, First Quarter*, 18-33.
- Brewer, B.W., Boin, P.D., & Petitpas, A.J. (1993). *Dimensions of athletic identity*. Paper presented at the American Physiological Assosiation Annual Conference, Toronto, on.
- Brewer, B.W., Van Raalte, J.L., & Linder, D.E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24, 237-254.
- Campbell, E., & Jones, G. (2002). Cognitive appraisal of sources of stress experienced by elite male wheelchair basketball players. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19, 100-108.
- Campbell, E., & Jones, G. (1997). Pre-competition anxiety and self-confidence in wheelchair sport participants. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 95-107.
- Campbell, E., & Jones, G. (1994). Psychological well-being in wheelchair sport participants and non-participants. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 11, 404-415.
- Cox, R.H., & Davis, R.(1992). Psychological skills of elite wheelchair athletes. *Palaestra*, 8, 16-21.
- Duda, J.L. (1992). Motivation in sport settings : A goal perspective approach. In G.C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 57-91). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Duda, J. L. (1989a) Goal perspectives, participation and persistence in sport. *International Journal of Sport Psychology*, 20 (1), 42-56.

- Duda, J. L. (1989b). Relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among high school athletes. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11 (3), 318-325.
- Duda, J. L. (1995). Motivation in sport and exercise. In Roberts, G. C. (Ed.). *Motivation in Sport Settings: A goal perspective approach*. Champaign, IL: Human Kinetics Books.
- Duda, J. L. & Allison, M. T. (1990). Cross-cultural analysis in exercise and sport psychology: Avoid in the field. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12 (2), 114-131.
- Finkenber, M.E., Moode, E.M., & DiNucci, J.M. (1998). Analysis of sport orientation of female collegiate athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 86, 647-650.
- Γκουτζιαμάνη-Σωτηριάδη, Ν . (2004). Αθλήματα των θερινών Παραολυμπιακών Αγώνων. In Αθήνα 2004 (Ed.) *Παραολυμπιακοί Αγώνες: από το 1960 στο 2004* (pp. 1-26). ΥΠ.Ε.Π.Θ.: Αθήνα.
- Gill, D.L. (1993). Competitiveness and competitive orientation in sport. In R. Singer, M. Milledge, & L. Tennant (Eds.), *Handbook of research on sport psychology* (pp. 314-327). New York: Macmillan.
- Gill, D.L. & Deeter, T.E. (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 59, 191-202.
- Gill, D.L. & Dzewaltowski, D.A. (1988). Competitive orientations among intercollegiate athletics: Is winning the only thing? *The Sport Psychologist*, 2, 212-221.
- Hardy, L., Jones, J., & Gould, D. (1996). Under-standing psychological preparation for sport: *Theory and practice of elite performers*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Horn, T.S., & Lox, C. (1993). *The self-fulfilling prophesy theory: When coaches' expectations become reality*. In J. Williams (Ed.), *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance* (pp. 68-81). Mountain View, May-field.
- Jones, G., & Swain, A. (1992). Intensity and direction as dimensions of competitive state anxiety and relationship with competitiveness. *Perceptual and Motor Skills*, 74, 467-472.
- Kang, L., Gill, D.L., Acevedo, E., & Deeter, T. (1990). Competitive orientations among athletes and nonathletes in Taiwan. *International Journal of Sport Psychology*, 21, 146-157.

- Karteroliotis, C., (1995) *The Greek version of Sport orientation Questionnaire*. Paper presented at the TV European Congress of Psychology, Athens, Greece.
- Kleppinger, A. (1995) *Gender difference in goal orientation and sport orientation*. Unpublished master's thesis. Springfield College, Springfield, MA.
- Marsh, H. (1994). Sport motivation orientations: beware jingle-jangle fallacies. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16, 365-380.
- Martin, J., & Adams-Mushett, C. (1996). Social support mechanism of athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 13, 74-83.
- Martin, J., Adams-Mushett, C. & Smith, K. (1995). Athletic identity and sport orientation of adolescent swimmers with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 113-123.
- Martin, J., Adams-Mushett, C., & Eklund, R. (1994). Factor structure of the Athletic Identity Measurement Scale with adolescent swimmers with disabilities. *Brazilian Journal of Adapted Physical Education Research*, 1, 87-100.
- Martin, J., Eklund, R., & Adams-Mushett, C. (1997). Factor structure of the Athletic Identity Measurement Scale with athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 74-82.
- Martin, J., Eklund, R., & Smith, A. (1994). The relationship among competitiveness, age and ability in distance runners. *Journal of Sport Behavior*, 17, 258-266.
- Martin, J.J., & Gill, D.L. (1991). The relationships among competitive orientation, sport confidence, self-efficacy, anxiety and performance. *Journal of sport and Exercise Psychology*, 13, 149-159.
- Miller, S.E. & Roth, M.A.(1993). Children's perceptions of responsibility: Attitudes while working with peers with disabilities. *Perceptual and Motor Skills*, 76, 619-627.
- Nadarajar, B. (2004). Το Παραολυμπιακό Κίνημα. In Αθήνα 2004 (Ed.) *Παραολυμπιακοί Αγώνες: από το 1960 στο 2004* (pp. 1-4). ΥΠ.Ε.Π.Θ.: Αθήνα.
- Page, S., O' Connor, E., & Wayda, V. (2000). Exploring competitive orientation in a group of athletes participating in the 1996 Paralympic trials. *Perceptual and Motor Skills*, 91, 491-502.
- Pensgaard, A.M., Roberts, G.C., Ursin, H. (1999). Motivational Factors and Coping Strategies of Norwegian Paralympic and Olympic Winter Sport Athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 3, 238-250.

- Perreault, S. & Marisi, D.Q. (1997). A test of multidimensional anxiety theory with male wheelchair basketball players. *Adapted Physical Activity Quarterly* 14(2), 108 - 118.
- Porretta, D. L. (1995). Imagery Practice on the Performance of a Gross Motor, *Perceptual and Motor Skills*, 80, 1171-1183.
- Roberts, G. C. (1992). Motivation in sport and exercise conceptual constraints and convergence. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics. Pp. 1-31.
- Sherrill, C., Hinson, M., Gench, B., Kennedy, S.O., & Low, L. (1990). Self-concepts of disabled youth athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 70, 1093-1098.
- Sherrill, C., & Rainbolt, W. (1998). Self-actualization profiles of male able-bodied and elite cerebral palsied athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 5, (2), 108 - 119.
- Skordilis E. K., Gavriilidis A., Charitou S., and Asonitou K. (2003). Comparison of sport achievement orientation of male professional, amateur, and wheelchair basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 97, 483-490.
- Skordilis E. K., Koutsouki, D., Asonitou, K., Evans, E., Jensen, B., (2002). Comparison of sport achievement orientation between wheelchair and able-bodied basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 94, 214 – 218.
- Skordilis, E. K., Koutsouki, D., Asonitou, K., Evans, E., Jensen, B., & Wall, K. (2001). Sport orientations and goal perspectives of wheelchair athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 18 (3), 304-315.
- Verderber J.M.S., Rizzo T. L., Sherrill C., (2003). Assessing student intention to participate in inclusive physical education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 20, 26-45.
- Weiss, M.R., & Chaumeton, N. (1993). Motivational orientations in sport. In T.S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (pp. 61-99). Champaign, IL: Human Kinetics.
- White, S.A., & Duda, J.L. (1993). Dimensions of goals and beliefs among adolescent athletes with physical disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 10, 125-136.
- Williams, T. Kolkka, T. (1998). Socialization Into Wheelchair Basketball in the United Kingdom: A Structural Functionalist Perspective. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 4, 357-369.

- Williams, J.M., & Krane, V. (1993). Psychological characteristics of peak performance. In J.M. Williams (Ed.), *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance* (pp. 137-147). Mountain View, CA: Mayfield.
- Wyeth, D.O. (1989). Breaking barriers and changing attitudes. *Journal of Osteopathic Sports Medicine*, 3, 5-10.
- Zoerink, D., & Wilson, J. (1995). The competitive disposition views of athletes with mental retardation. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 34-42.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο Αθλητικής Ταυτότητας (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995)

Ερωτήσεις

Προσωπικής ταυτότητας

Θεωρώ τον εαυτό μου αθλητή

Έχω στόχους σχετικά με το άθλημά μου

Κοινωνικής ταυτότητας

Οι περισσότεροι φίλοι μου είναι αθλητές

Οι άλλοι με βλέπουν κυρίως ως αθλητή

Αποκλειστικότητας

Ο αθλητισμός είναι στο σημαντικότερο πράγμα στη ζωή μου

Τον περισσότερο χρόνο σκέφτομαι το άθλημά μου από οτιδήποτε άλλο

Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή μου

Αρνητικής επίδρασης

Αισθάνομαι άσχημα με τον εαυτό μου όταν δεν τα πάω καλά στο άθλημά μου

Θα ήμουν πολύ απογοητευμένος αν τραυματιζόμουνα και δεν μπορούσα να παίξω

Ερωτήσεις

Ανταγωνιστικότητα

Είμαι ένας αποφασισμένος αγωνιστής

Είμαι ένα ανταγωνιστικό άτομο

Προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να νικώ

Ανυπομονώ να αγωνιστώ

Μου αρέσει να αγωνίζομαι εναντίον άλλων

Δυναμώνω όταν αγωνίζομαι

Ο στόχος μου είναι να γίνω ο καλύτερος δυνατόν αθλητής

Θέλω να είμαι πετυχημένος στον αθλητισμό

Προπονούμαι σκληρά για να πετύχω στον αθλητισμό

Το καλύτερο τεστ των ικανοτήτων μου είναι όταν αγωνίζομαι εναντίον άλλων

Προσμένω την ευκαιρία να δοκιμάσω τις ικανότητές μου στον αγώνα

Αποδίδω καλύτερα όταν αγωνίζομαι εναντίον αντιπάλου

Θέλω να είμαι ο καλύτερος κάθε φορά που αγωνίζομαι

Προσανατολισμού σε στόχο

Όταν αγωνίζομαι θέτω στόχους για τον εαυτό μου

Είμαι πάρα πολύ ανταγωνιστικός όταν προσπαθώ να πετύχω προσωπικούς στόχους

Προσπαθώ με όλη μου τη δύναμη όταν έχω έναν συγκεκριμένο στόχο

Το να εκτελώ στο μέγιστο των δυνατοτήτων μου είναι πολύ σημαντικό για μένα

Το να επιτυγχάνω τους προσωπικούς μου στόχους απόδοσης/ επίδοσης, είναι πολύ σημαντικό για μένα

Ο καλύτερος τρόπος για να προσδιορίσω την ικανότητά μου είναι να θέσω ένα στόχο και να προσπαθήσω να τον πετύχω

Προσανατολισμού στη νίκη

Το να κερδίζεις είναι σημαντικό

Το να επιτυγχάνω καλύτερα αποτελέσματα από τον αντίπαλό μου είναι πολύ σημαντικό για μένα

Μισώ την ήττα

Μόνο όταν νικάω είμαι ικανοποιημένος

Η ήττα με εκνευρίζει

Νιώθω τη μεγαλύτερη ευχαρίστηση όταν νικάω
